

Sygn. akt

III AUa 1081/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **29 stycznia 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera (spr.) SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **29 stycznia 2013 r.**

na rozprawie

sprawyz wniosku **R. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o emeryturę

na skutek apelacji pozwanego organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **11 września 2012 r.** sygn. akt **IV U 1193/12**

I. **o d d a l a apelację.**

II. **z a s ą d z a od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz wnioskodawczyni R. J. kwotę 120 zł (słownie: sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt III AUa 1081/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 czerwca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. w oparciu o art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, odmówił wnioskodawczyni R. J. prawa do emerytury, w uzasadnieniu wskazując, iż z wymaganego ustawą 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykazała ona jedynie okres wynoszący 10 lat i 2 miesiące. Organ rentowy zakwestionował możliwość uwzględnienia do okresu pracy w szczególnych warunkach, zatrudnienia wnioskodawczyni od 07.11.1977 r. do 30.04.1979 r. na stanowisku stażysty oraz od 1.07.1989 r. do 30.06.1993r. na stanowisku kierownika robót podnosząc, iż nie świadczyła ona pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach robotniczych, na których wykonywane są prace wymienione w wykazie A.

W odwołaniu od wymienionej decyzji wnioskodawczyni R. J. wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury, wyjaśniając w uzasadnieniu, iż

w spornym okresie pracowała w warunkach szczególnych, a praca ta wymieniona jest w wykazie A, dział XIV poz.24 pkt 1. Ponadto wskazała, że w okresie zatrudnienia na stanowisku technika stażysty i kierownika robót jej praca była tożsama z wykonywaną na stanowisku majstra budowy, co potwierdzają dokumenty znajdujące się w aktach osobowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie wyrokiem

z 11 września 2012 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni R. J. prawo do emerytury od daty złożenia wniosku, stwierdzając brak odpowiedzialności organu rentowego oraz zasądził od ZUS Oddziału w J. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 60 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, iż R. J. (ur. (...)) od 7 listopada 1977r. podjęła pracę w (...) Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku technika stażysty. 1 maja 1979r. objęła stanowisko majstra budowy, na którym pracowała do 30 czerwca 1993r. Następnie została zatrudniona na stanowisku kierownika robót. Jako stażysta kierowała i nadzorowała pracowników na budowie (wykonywanie instalacji grzewczych, gazowych, wodno – kanalizacyjnych). Instalacje grzewcze i gazowe wykonywali spawacze elektryczni i gazowi, pozostałe roboty należały do obowiązków instalatorów instalacji sanitarnych, którzy pracowali również wewnątrz budynków. Prace na zewnątrz polegały na wykonywaniu przyłączy kanalizacyjnych z budynku do studzienki oraz przyłączy wodociągowych od sieci do budynku. Wykonywane był w wykopach, instalacja wodociągowa na głębokości około 1,8 m., zaś kanalizacja na głębokości do 1 metra. Stażysta zapoznawał pracowników z dokumentacją a następnie nadzorował ich pracę pod kątem zgodności z tą dokumentacją. W jednym budynku pracowały przeważnie dwie brygady po około 5 osób, którzy podlegali bezpośrednio stażystce, a stażysta podlegał kierownikowi. Po awansie na majstra budowy zakres czynności wnioskodawczyni co do zasady nie zmienił się. Majster budowy podlegał kierownikowi. Zakres czynności kierownika budowy był taki sam jak majstra oraz dodatkowo R. J. była odpowiedzialna materialnie, jak również do jej obowiązków należało rozliczanie robót z inwestorem. Pracodawca prowadził roboty równocześnie na kilku obiektach. Na części obiektów prace spawaczy i instalatorów nadzorowali technicy lub majstrzy, a kierownik robót bezpośrednio nadzorował brygady na obiektach, które osobiście prowadził a także nadzorował majstrów pracujących na innych obiektach. Sąd ponadto ustalił, iż do obowiązków wnioskodawczyni należało skierowanie pracowników na poszczególne odcinki pracy, osobiste nadzorowanie instalatorów sanitarnych i spawaczy, kontrolowanie sposobu i jakości wykonywanych pionów wodociągowych, sporządzanie sprawozdania technicznego ustalającego zakres wykonywanych w każdym miesiącu robót oraz obliczanie płac, a te ostatnie czynności wykonywała jeden dzień w miesiącu, przeważnie po ustawowym czasie pracy.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych wnioskodawczyni, jej zeznań oraz zeznań świadków S. D. i K. D., którzy pracowali razem z R. J. i posiadają szczegółową wiedzę na

temat przebiegu jej zatrudnienia i charakteru pracy, struktury organizacyjnej zakładu. Dokonując oceny wskazanych dowodów sąd uznał je za wiarygodne, dające podstawę do poczynienia w sprawie istotnego ustalenia, jakim było ostatecznie przyjęcie spornych okresów zatrudnienia odwołującej, jako pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i uznanie, że spełniła ona przesłanki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. W ocenie Sądu Okręgowego pracę, którą wykonywała R. J. na stanowisku technika stażysty oraz kierownika robót należy przyporządkować do wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Dział XIV poz. 24 dozór inżynieryjno - techniczny w oddziałach i wydziałach, których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w Wykazie A Dział XIV poz. 12 tj. prace przy spawaniu elektrycznym i gazowym oraz w dziale V poz. 1 tj. roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach (prace monterów instalacji sanitarnych i grzewczych).

Wydane orzeczenie Sąd I instancji oparł na treści art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zmianami) w zw. z § 3 i 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach oraz w zw. z art. 184 powołanej ustawy emerytalno – rentowej i art. 477¹⁴ § 2kpc. Orzeczenie o braku odpowiedzialności organu rentowego zostało wydane przy zastosowaniu art. 118 ust.1 a powołanej wyżej ustawy emerytalno – rentowej, zaś o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 kpc i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. 2002r. nr 163, poz. 1349).

W wywiezionej od powyższego orzeczenia apelacji organ rentowy zarzucił, iż wydany wyrok narusza art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zmianami) oraz art. 233 kpc tj. błędną wykładnię przytoczonych przepisów oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, co doprowadziło do przyznania wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury.

Mając powyższe na uwadze pozwany Zakład wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd i instancji.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że R. J. będąc zatrudniona na stanowisku kierownika robót była zobowiązana do sporządzania dokumentacji technicznej, prowadzenia gospodarki materiałowej, rozliczania robót z inwestorami oraz szeregu prac o charakterze pracowniczym jak sprawdzanie obecności robotników, rozdzielanie robót, co – zdaniem organu rentowego – wyklucza wykonywanie pracy , o jakiej mowa w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Dział XIV poz. 24 dozór inżynieryjno - techniczny w oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, stale i pełnym wymiarze godzin. Ponadto apelujący zarzucił, iż uznanie pracy wnioskodawczyni na stanowisku stażysty do zatrudnienia w warunkach szczególnych jest także nieuzasadnione i za daleko idące, gdyż pracownik zatrudniony na tym stanowisku sam wymaga nadzoru przełożonych, a zatem nie można twierdzić, że sprawuje on samodzielny nadzór nad pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych.

Wnioskodawczyni R. J. wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje:

Apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. jest nieuzasadniona.

Istotą niniejszego postępowania była ocena uprawnień R. J. do emerytury w obniżonym wieku w oparciu o przepis art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Przypomnieć wypadnie, że przyznanie prawa do wskazanego świadczenia warunkowane jest posiadaniem stażu ubezpieczeniowego wskazanego w art. 27 ustawy, w tym co najmniej 15 letniego pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stosownie do zapisów § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie do dnia 1 stycznia 1999 roku, a to przy braku przynależności do OFE oraz rozwiązaniu umowy o pracę. Ten ostatni warunek nie jest wymagany od 1 stycznia 2013r.

W rozpoznawanej sprawie przesądzenia wymagała okoliczność, czy wnioskodawczyni legitymuje się 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, a konkretnie czy pracę taką wykonywała pozostając w zatrudnieniu w (...) Przedsiębiorstwie (...) od 07.11.1977 r. do 30.04.1979 r. oraz od 1.07.1989 r. do 30.06.1993r. Niekwestionowane w sprawie pozostały inne warunki od których uzależnione jest nabycie przedmiotowego uprawnienia, jak wiek, ogólny staż ubezpieczeniowy oraz uwzględniony okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 10 lat i 2 miesięcy na stanowisku majstra.

Negując uprawnienie emerytalne R. J. z uwagi na powyżej wymienioną przesłankę organ rentowy – nie kwestionując wykonywania przez wnioskodawczynię na stanowisku kierownika robót czynności kontroli i dozoru inżynieryjno -technicznego wymienionego w dziale XIV poz. 24 Wykazu A stanowiącego załącznik do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. zarzucił, że skarżąca zajmując stanowisko szefbla kierowniczego obowiązana była do wykonywania czynności administracyjno - biurowych, które uniemożliwiały stałe i w pełnym wymiarze czasu pracy przebywanie w szkodliwym środowisku przy stanowiskach robotniczych, wywodząc dalej, iż w takich okolicznościach wykluczone jest przyjęcie, że dozór o którym mowa w powołanym załączniku do rozporządzenia wykonywany był stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Na stanowisku stażysty sama zaś wymagała nadzoru przełożonych, a zatem nie można twierdzić, że sprawowała ona samodzielny nadzór nad pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych.

Nie podzielając w tej kwestii argumentacji apelującego przypomnieć wypadnie, iż wykonywanie kontroli międzyoperacyjnej jak i dozoru inżynieryjno – technicznego kwalifikowanego jako praca w szczególnych warunkach polega nie tylko na czynnym podejmowaniu czynności kontrolno nadzorujących przy produkcyjnych stanowiskach pracy ale również wiąże się z koniecznością wykonywania czynności administracyjno – biurowych, które są niejako wpisane w sprawowanie dozoru.

Definiując pojęcie czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 września 2009r. (II UK 31/09) stwierdził, że określonymi w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia są wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, wskazując dalej, iż jeżeli czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Konkludując stwierdził iż nie ma żadnych podstaw do wyłączenia czynności administracyjno-biurowych takiego rodzaju z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (por. także powołane wyżej wyroki z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07; z dnia 6 grudnia 2007 r.,

III UK 66/07; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09 oraz wyroki z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 195/07, OSNP 2009 Nr 7-8, poz. 105 i z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, niepublikowany).

Prezentowany w uzasadnieniu powołanego orzeczenia pogląd Sądu Najwyższego tutejszy Sąd w pełni podziela.

Z ustaleń Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wynika, że wnioskodawczyni 7 listopada 1977 r. podjęła pracę na stanowisku stażysty, zaś od 1 lipca 1989 r. powierzono jej stanowisko kierownika robót na którym zatrudniona była do 30 czerwca 1993 r. W uzupełnieniu powyższych ustaleń należy wskazać, że z dniem 1 lutego 1978r. objęła ona stanowisko technika budowy, co wynika z analizy akt osobowych odwołującej. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż podejmowane przez R. J. w ramach powierzonych obowiązków czynności zarówno kontrolne jak i dozorcze, w tym czynności administracyjno – biurowe, były bezpośrednio związane z pracami podległych pracowników wykonujących pracę kwalifikowaną w myśl powołanego rozporządzenia jako praca wykonywana w szczególnych warunkach, a to praca spawaczy oraz prace monterów instalacji sanitarnych i grzewczych (roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. Brak jest z kolei jakichkolwiek przesłanek o charakterze dowodowym wskazujących na świadczenie przez wnioskodawczynię w spornych okresach szeroko pojętych działań kontrolno-dozorczych w pełnym wymiarze czasu pracy i stale, jak też wykonywania przez nią czynności administracyjno - biurowych nie związanych bezpośrednio ze sprawowanym dozorem. Zakres obowiązków wnioskodawczyni

na stanowisku stażysty, technika budowy, majstra (okres uznany przez pozwany Zakład) i kierownika robót poza dodatkowymi obowiązkami jak czynności administracyjne bezpośrednio związane ze sprawowanym nadzorem, stanowiące jego integralną część, nie ulegał zmianie. Stąd też w takiej sytuacji zarzuty podnoszone przez organ rentowy uznać należy za nieuprawnione. Zakwestionowanie bowiem ustaleń Sądu pierwszej instancji tylko w oparciu o niczym nie udokumentowane zastrzeżenia nie może zostać uznane za uzasadnione. Taki właśnie pogląd musiałby być uznany za naruszający zasadę swobodnej oceny dowodów z art. 233 § 1 kpc. Należy również podzielić stanowisko wnioskodawczyni wyrażone w odpowiedzi na apelację co do braku wskazania przez pozwany Zakład na czym polega błędne odczytanie przez sąd art. 184 ustawy emerytalno – rentowej, jak również na czym polega przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów. Powyższe co do zasady uniemożliwiają sądowi drugiej instancji ocenę postawionych zarzutów. Mając na uwadze treść art. 381 kpc tut. Sąd nie znalazł także podstaw do uwzględnienia wniosku dowodowego apelującego, który nie wykazał, że dowodu tego nie mógł powołać przez sądem pierwszej instancji jak również że potrzeba powołania tego dowodu wynika później.

Podzielając zatem ostatecznie ocenę prawną sprawy Sądu I instancji, sprowadzającą się do stwierdzenia, że R. J. spełniła przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury określone w art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2009r. Nr 153, poz. 1227) wniesioną apelację należało oddalić, a to na podstawie art. 385 kpc. Orzeczenie o kosztach znajduje uzasadnienie

w treści art. 98 kpc oraz § 11 ust. 2 w związku z § 12 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. 2002r. nr 163, poz. 1349).

(...)

(...)

(...)